

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Suomen Arvo-Ostot Oy:tä (y-tunnus 2831571-7) koskeva valvonta-asia

Päätös

Etelä-Suomen aluehallintovirasto määrää Suomen Arvo-Ostot Oy:n maksettavaksi seitsemän tuhannen viidensadan (7 500) euron suuruisen seuraamusmaksun. Lisäksi aluehallintovirasto antaa yhtiölle julkisen varoituksen.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle ja sen täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus.

Kuuleminen

Etelä-Suomen aluehallintovirasto varasi 6.8.2025 päivätyllä kuulemiskirjeellä Suomen Arvo-Ostot Oy:lle (jäljempänä *ilmoitusvelvollinen, yritys*) tilaisuuden ennen asian ratkaisemista lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selvityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Ilmoitusvelvollisen antama kirjallinen selvitys kirjattiin saapuneeksi aluehallintovirastoon 2.9.2025.

Perustelut

1 Taustaa

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia (444/2017, jäljempänä *rahanpesulaki, ResL*) sovelletaan lain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 24 kohdan mukaan liiketäi ammattitoimintana tavaroita myyvään tai välittävään siltä osin kuin maksetaan tai otetaan vastaan maksusuorituksena käteistä yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksina yhteensä vähintään 10 000 euroa. Suomen Arvo-Ostot Oy on rahanpesulain tarkoittama ilmoitusvelvollinen siltä osin kuin rahanpesulain mukainen kynnysarvo sen suorittamissa käteisliiketoimissa ylittyy.

Rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan aluehallintovirasto valvoo lain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 13–14, 16–18 ja 20–26 kohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia. Toimivaltaisena viranomaisena Etelä-Suomen aluehallintovirasto suoritti ilmoitusvelvollisen toimipaikassa Lahdessa rahanpesulain mukaisen tarkastuksen 26.4.2023. Tarkastus suoritettiin selvityspyynnöin sekä toimipisteessä tapahtuneella tarkastuksella.

Tarkastus ulotettiin koskemaan yrityksen toimintaa vain siltä osin, kun ilmoitusvelvollinen oli myynyt tai ottanut vastaan maksusuorituksia käteisenä yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksina vähintään 10 000 euroa. Kaikki muut liiketapahtumat rajattiin tarkastuksen ulkopuolelle.

Tarkastuksella liiketapahtumien ja ilmoitusvelvollisen toiminnan tarkastelu ulotettiin kosemaan ajanjaksoa 1.1.2021-27.3.2023. Tarkasteluajanjaksolla kynnysarvon ylittäviä käteis-suorituksia oli vain viisi kappaletta. Käteissuoritusten arvo vaihteli 15 000 euron ja 45 000 euron välillä. Yrityksen kaikki viisi kynnysarvon ylittävää käteisasiakasta olivat luonnollisia henkilöitä, ja suurin osa liiketoimista oli kertaluontoisia. Kaikki kynnysarvon ylittävät liiketoimet olivat ostotapahtumia, joissa ilmoitusvelvollinen osti asiakkaalta muun muassa kul-
taa ja muita jalometalleja käteisellä.

Tarkastuskertomus ESAVI/9975/2023 valmistui 15.6.2023, jota ennen yritykselle annettiin mahdollisuus kommentoida tarkastuskertomusluonnosta. Tarkastushavainnot ilmenevät tarkemmin tarkastuskertomuksesta. Tarkastuksen valmistumisen jälkeen sekä seuraamusharkinta-asian ollessa jo vireillä aluehallintovirasto on saanut sellaista uutta, luotettavaksi arvi-
oitua näyttöä ilmoitusvelvollisen toiminnasta tarkastusta koskevalla ajanjaksolla, minkä pe-
rusteella aluehallintovirasto on rajannut hallinnollisen seuraamuksen kohteena olevat puut-
teet ja laiminlyönnit osin tarkastushavaintoja suppeammiksi.

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan ilmoitusvelvollinen on laiminlyönyt tai rikkonut:

1. ResL:n 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua velvoitetta laatia ja päivittää riskiarvio;
2. ResL:n 3 luvun 2 §:ää siltä osin, kun asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden to-
dentamista koskevissa menettelyissä havaittiin puutteita;
3. ResL:n 3 luvun 13 §:ää, kun ilmoitusvelvollisella ei ollut olemassa asianmukaisia ris-
kiperusteiseen arviointiin pohjautuvia menettelyjä asiakkaan poliittisen vaikutusval-
lan toteamiseksi;
4. ResL:n 3 luvun 16 §:ää siltä osin, kun ilmoitusvelvollisella ei ollut olemassa menette-
lytapoja pakotteiden noudattamisen varmistamiseksi;
5. ResL:n 3 luvun 4 §:ää siltä osin, kun ilmoitusvelvollinen ei ollut selvittänyt liiketoi-
meen liittyvien varojen alkuperää ja ResL 4 luvun 4 §:ää kun ilmoitusvelvollinen oli
paljastanut epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemisen ilmoituksen
kohteelle; sekä
6. ResL:n 9 luvun 1 §:ää siltä osin, kun ilmoitusvelvollinen ei ollut huolehtinut riittävästi
työntekijöidensä koulutusvelvollisuuden täyttämisestä ja ilmoitusvelvollisella ei ole
ollut toimintaohjeita.

2 Riskiarviota ja riskiperusteita arviointia koskevat puutteet

2.1 Sovellettavat säännökset

ResL:n 2 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on laadittava riskiarvio rahan-
pesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Riskiarvio on
päivitettävä säännöllisesti. Pykälän 2 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on otettava ris-
kiarvion laadinnassa huomioon toimintansa luonne, koko ja laajuus. Ilmoitusvelvollisella on
oltava edellä mainitut tekijät huomioon ottaen riittävät toimintaperiaatteet, menettelytavat
ja valvonta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien vähentämiseksi ja tehokkaaksi
hallitsemiseksi.

ResL:n 3 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on asiakassuhteeseen liittyviä
rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä arvioidessaan otettava huomioon uusiin ja
jo olemassa oleviin asiakkaisiin, maihin tai maantieteellisiin alueisiin, tuotteisiin, palveluihin

ja liiketoimiin sekä jakelukanaviin ja teknologioihin liittyvät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit (riskiperusteinen arviointi). Pykälän 4 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on voitava osoittaa valvontaviranomaiselle, että ilmoitusvelvollisen rahanpesulaissa säädetty asiakkaan tuntemista ja jatkuvaa seurantaa koskevat menetelmät ovat riittävät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin kannalta.

2.2 Tarkastushavainnot

Suomen Arvo-Ostot Oy ei ollut laatinut rahanpesulain tarkoittamaa riskiarviota ennen kuin aluehallintovirasto toimitti sille ilmoituksen tulevasta tarkastuksesta 27.3.2023. Ilmoitusvelvollisen riskiarvion on tullut olla tehtynä 31.12.2017 mennessä. Siten ilmoitusvelvollinen on harjoittanut rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa ilman asianmukaista riskiarviota yli viisi vuotta. Ilmoitusvelvollinen laati riskiarvion välittömästi tarkastusilmoituksen vastaanottamisen jälkeen ja toimitti sen aluehallintovirastolle 6.4.2023.

2.3 Ilmoitusvelvollisen vastine

Ilmoitusvelvollinen ei ole vastineessaan lausunut riskiarviota koskevista puutteista.

2.4 Johtopäätökset

Ilmoitusvelvollisella on ollut rahanpesulain 2 luvun 3 §:n 1 momentin mukainen velvollisuus laatia riskiarvio rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on tullut ottaa riskiarvion laadinnassa huomioon toimintansa luonne, koko ja laajuus. Lisäksi ilmoitusvelvollisella on ollut rahanpesulain 3 luvun 1 §:n mukainen velvollisuus yksilöidä ja arvioida asiakassuhteeseen liittyviä riskejä.

Ilmoitusvelvollinen oli kuitenkin laatinut riskiarvion vasta 6.4.2023, vaikka se olisi tullut laatia viimeistään 31.12.2017 taikka välittömästi sen jälkeen, kun ilmoitusvelvollinen on maksanut tai vastaanottanut ensimmäisen kynnysarvon ylittävän käteissuorituksen, mikäli sen toiminnassa ei ollut esiintynyt kynnysarvon ylittäviä käteistapahtumia ennen riskiarviota koskevan säännöksen voimaantuloa.

Aluehallintovirasto katsoo ilmoitusvelvollisen laiminlyöneen noudattaa rahanpesulain 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua velvollisuutta laatia riskiarvio sekä 3 luvun 1 §:ää, kun ilmoitusvelvollinen ei ollut yksilöinyt ja arvioinut asiakassuhteeseen liittyviä riskejä. Laiminlyönti koskee ajanjaksoa ennen 6.4.2023, jolloin ilmoitusvelvollinen korjasi menettelynsä.

3 Asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista koskevat puutteet

3.1 Sovellettavat säännökset

ResL 3 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollinen ei saa perustaa asiakassuhdetta, jos se ei pysty toteuttamaan asiakkaan tunnistamiseksi ResL:n 3 luvussa säädettyjä toimia. Pykälän 4 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on voitava osoittaa valvontaviranomaiselle, että ilmoitusvelvollisen asiakkaan tuntemisen ja jatkuvaa seurantaa koskevat menetelmät ovat riittävät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin kannalta.

ResL 3 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys vakituista asiakassuhdetta perustettaessa. Lisäksi ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys, jos asiakkuus on satunnainen ja liiketoimen suuruus tai toisiinsa kytkeytyvien liiketoimien suuruus yhteensä on vähintään 10 000 euroa.

ResL 3 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on pidettävä kaikki asiakkaan tuntemista ja liiketoimia koskevat asiakirjat ja tiedot ajantasaisina ja olennaisina. Tiedot on säilytettävä luotettavalla tavalla viiden vuoden ajan vakituisen asiakassuhteen päättymisestä tai satunnaisen liiketoimen suorittamisesta. Pykälän 2 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on säilytettävä asiakkaan tuntemista koskevista tiedoista nimi, syntymäaika, henkilötunnus ja osoite (1 kohta) sekä henkilöllisyyden todentamisessa käytetyn asiakirjan nimi, asiakirjan numero tai muu tunnistetieto ja myöntäjä taikka kopio asiakirjasta tai jos asiakas on etätunnistettu, tiedot todentamisessa käytetystä menettelystä tai lähteistä (7 kohta).

3.2 Tarkastushavainnot

Tarkastuksella kerrotun mukaan vain alle parinsadan euron käteismaksutapahtumat voidaan suorittaa ilman henkilöllisyystodistusta. Tätä suuremmissa käteiskauppatapahtumissa asiakas tunnistetaan ja henkilöllisyys todennetaan henkilöllisyystodistuksesta, ja asiakkaan nimi ja henkilötunnus kirjataan asiakasrekisteriin. Kaikki yrityksen käteisasiakkaat ovat luonnollisia henkilöitä ja asiakassuhteet pääsääntöisesti kertaluonteisia.

Tarkastushavaintojen perusteella asiakkaan tunnistaminen on ollut vajavaista. Ilmoitusvelvollinen oli tallentanut jokaisen asiakkaan nimen. Tarkastuksella kerrotusta huolimatta ilmoitusvelvollinen ei ollut tallentanut sen käteisasiakkaiden henkilötunnuksia, ja yhtä asiakasta lukuun ottamatta kaikkien muiden henkilötunnukset puuttuivat. Myös asiakkaan osoitetiedot puuttuivat kahdelta asiakkaalta.

Tarkastuksella ilmeni, ettei yritys ollut ollut tietoinen velvoitteesta kirjata ylös myös henkilöllisyysasiakirjan nimi, numero ja myöntäjä tai kopio henkilöllisyysasiakirjasta. Ilmoitusvelvollinen ei siten voinut näyttää, että se olisi todentanut sen käteisasiakkaiden henkilöllisyydet.

3.3 Ilmoitusvelvollisen vastine

Ilmoitusvelvollinen kertoo vastineessaan, että asiakkaiden nimet ja tapahtumapäivät löytyvät kokonaisuudessaan sen järjestelmästä. Muutoin asioiden dokumentointi on ollut vajavaista.

Ilmoitusvelvollinen pyytää vastineessaan huomioimaan sen, että yrityksen toiminnassa on alusta saakka pyritty toimimaan rehellisesti. Rahanpesulain säännösten osittainen noudattamatta jättäminen johtuu lähinnä siitä, että yhtiön toimintaperiaatteiden noudattamista ei ole riittävästi valvottu, ei siitä, että säännöksiä ei sinänsä olisi haluttu noudattaa. Puutteellisella menettelyllä yritys ei ole pyrkinyt saamaan mitään taloudellista etuutta, ja yrityksessä on sittemmin täsmennetty menettelyjä sekä niiden valvontaa.

3.4 Johtopäätökset

Ilmoitusvelvollisella on ollut rahanpesulain 3 luvun 2 §:n mukainen velvollisuus tunnistaa asiakkaansa ja todentaa tämän henkilöllisyys. Asiakkaan tunnistaminen on kuitenkin ollut useimpien asiakkaiden kohdalla osin puutteellista, sillä ilmoitusvelvollinen ei ollut hankkinut tai säilyttänyt kaikkia rahanpesulain 3 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainittuja asiakkaan tunnistamiseksi tarvittavia tietoja.

Koska ilmoitusvelvollinen ei ollut dokumentoinut henkilöllisyyden todentamisessa käytetyn asiakirjan tietoja, se ei voinut tarkastuksella osoittaa, että henkilöllisyyden todentamista olisi tosiasiallisesti tehty. Tästä syystä aluehallintovirasto katsoo, ettei ilmoitusvelvollinen ole todentanut sen käteisasiakkaiden henkilöllisyyksiä. Henkilöllisyyden todentamista koskeva laiminlyönti koskee kaikkia viittä tarkastelujakson aikana kynnysarvon ylittänyttä käteismaksua.

Aluehallintovirasto katsoo ilmoitusvelvollisen laiminlyöneen noudattaa rahanpesulain 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettua velvollisuutta tunnistaa asiakas ja todentaa tämän henkilöllisyys siltä osin, kun ilmoitusvelvollisen menettelyssä havaittiin puutteita.

4 Asiakkaan poliittisen vaikutusvallan toteamista koskevat puutteet

4.1 Sovellettavat säännökset

ResL:n 3 luvun 13 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisella tulee olla asianmukaiset riskiperusteiseen arviointiin pohjautuvat menettelyt sen toteamiseksi, onko asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja, tai onko hän ollut poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsen tai poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön yhtiökumppani.

4.2 Tarkastushavainnot

Suomen Arvo-Ostot Oy:llä ei ole ollut käytössä menettelytapoja sen toteamiseksi, onko asiakas tai tämän perheenjäsen tai yhtiökumppani poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö. Yritys ei ollut selvittänyt yhdenkään asiakkaan poliittista vaikutusvaltaa.

4.3 Ilmoitusvelvollisen vastine

Ilmoitusvelvollinen ei lausunut vastineessaan asiakkaan poliittisen vaikutusvallan toteamisesta.

4.4 Johtopäätökset

Ilmoitusvelvollisella on ollut rahanpesulain 3 luvun 13 §:n 1 momentin mukainen velvollisuus soveltaa asianmukaisia riskiperusteiseen arviointiin pohjautuvia menettelyjä sen toteamiseksi, onko asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja, tai onko hän ollut poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsen tai poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön yhtiökumppani. Ilmoitusvelvollisella ei kuitenkaan ollut olemassa menettelyjä asiakkaan poliittisen vaikutusvallan toteamiseksi taikka sellaisissa tilanteissa toimimiseksi, jossa asiakas katsottaisiin poliittisesti vaikutusvaltaiseksi henkilöksi, eikä menettelyjen puuttuminen perustunut riskiperusteiseen arviointiin.

Aluehallintovirasto katsoo ilmoitusvelvollisen laiminlyöneen rahanpesulain 3 luvun 13 §:ää.

5 Pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvät menettelytavat

5.1 Sovellettavat säännökset

ResL 3 luvun 16 §:n mukaan ilmoitusvelvollisella tulee olla toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa pakotesäätelystä ja jäädyttämispäätöksistä.

5.2 Tarkastushavainnot

Tarkastushetkellä 26.4.2023 ilmoitusvelvollinen seurasi keskusrikospoliisin jäädyttämispäätöksiä, mutta sillä ei ollut olemassa menettelytapoja pakotteiden seuraamiseksi. Pakotesäätelyn huomioimista koskeva rahanpesulain 3 luvun 16 § oli tullut voimaan alle kuukautta aiemmin (31.3.2023), ja tarkastuksella tarkasteltu ajanjakso on sijoittunut aikaan ennen uuden säännöksen voimaantuloa.

5.3 Ilmoitusvelvollisen vastine

Ilmoitusvelvollinen ei ole vastineessaan lausunut pakotesäätelystä.

5.4 Johtopäätökset

Ilmoitusvelvollisella on ollut rahanpesulain 3 luvun 16 §:n mukainen velvollisuus huolehtia siitä, että sillä on asiakkaan tuntemista koskevat tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa pakotesäätelystä ja jäädyttämispäätöksistä. Ilmoitusvelvollisella ei kuitenkaan ollut pakotesäätelyyn liittyviä menettelytapoja.

Aluehallintovirasto katsoo ilmoitusvelvollisen laiminlyöneen rahanpesulain 3 luvun 16 §:ää pakotesäätelyn noudattamista koskevista menettelytavoista ajanjaksolla 31.3.2023–26.4.2023. Koska aluehallintoviraston tarkastelujakso on rajoittunut ajanjaksolle 1.1.2021–27.3.2023, aluehallintoviraston tiedossa ei ole, onko ilmoitusvelvollinen suorittanut ainuttakaan käteisliiketoimea pakotesäätelyä koskevan lainkohdan voimaantulon ja tarkastushetken välisenä ajanjaksona. Vaikka aluehallintovirasto katsoo ilmoitusvelvollisen laiminlyöneen rahanpesulain 3 luvun 16 §:ää, se ottaa laiminlyönnin moitittavuuden arvioinnissa huomioon erittäin lyhyen ajanjakson, johon laiminlyönti kohdistuu, sekä sen, ettei kynnysarvon ylittäviä käteissuorituksia tuolla ajanjaksolla ole mahdollisesti ollut lainkaan. Kokonaisuutena arvioiden havaittu laiminlyönti arvioidaan niin vähäiseksi, ettei se yksinään johtaisi hallinnollisen seuraamuksen määräämiseen ilmoitusvelvolliselle, eikä sillä ole vaikutusta hallinnollisen seuraamuksen määrään nyt käsiteltävässä asiassa.

6 Selonottovelvollisuutta ja epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemistä koskevat puutteet

6.1 Sovellettavat säännökset

ResL 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on hankittava tietoja asiakkaansa ja tämän tosiasiallisen edunsaajan toiminnasta, liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä perusteista palvelun tai tuotteen käyttämiselle. 3 momentin mukaan

ilmoitusvelvollisen on erityisesti kiinnitettävä huomiota liiketoimiin, jotka rakenteeltaan tai suuruudeltaan taikka ilmoitusvelvollisen koon tai toimipaikan osalta ovat epätavallisia. Tarvittaessa liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä on selvitettävä.

ResL 4 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on täytettävänsä selonottovelvollisuuden viipymättä ilmoitettava rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä liiketoimesta ja terrorismin rahoittamisen epäilystä. Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta on tehtävä riippumatta siitä, onko asiakassuhde perustettu tai siitä kieltäydytty, tai siitä, onko liiketoimi suoritettu, keskeytetty tai siitä kieltäydytty.

ResL 4 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollinen ei saa paljastaa epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemistä tai selvittelyä sille, johon epäily kohdistuu, eikä muulle henkilölle. Salassapitovelvollisuus koskee myös ilmoitusvelvollisen palveluksessa olevaa sekä sitä, joka on saanut salassa pidettäviä tietoja tämän pykälän nojalla.

ResL 9 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan ilmoitusvelvollisella tulee olla omaan toimintaansa soveltuvia toimintaohjeita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvästä selonottovelvollisuudesta sekä ilmoitusvelvollisuuden noudattamisesta.

6.2 Tarkastushavainnot

Tarkastushetkellä ilmoitusvelvollisella ei ole ollut olemassa kirjallisia toimintaohjeita selonottovelvollisuudesta tai epäilyttävistä liiketoimista tai niistä ilmoittamisesta. Tarkastuksella kerrotun mukaan ilmoitusvelvollisella on kuitenkin ollut suullista ohjeistusta poikkeuksellisten ja epäilyttävien liiketoimien varalta. Yrityksen kertoman mukaan selkeästi epäilyttävistä liiketoimista kieltäydytään kokonaan, eikä niitä suoriteta tällöin loppuun. Mikäli liiketoimeen ei liity mitään epäilyttävää, se voidaan suorittaa loppuun, mutta varmuuden vuoksi kynnyksiarvon ylittävistä käteistapahtumista tehdään ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta. Ilmoitusvelvollisella ei ollut menettelytapoja varojen alkuperäselvityksistä, eikä asiakkaalta mahdollisesti hankittuja tietoja varojen alkuperäselvityksistä ollut dokumentoitu.

Aluehallintovirasto on sittemmin todentanut ilmoitusvelvollisen tekemät ilmoitukset epäilyttävästä liiketoimesta ja havainnut ilmoitusvelvolliseen tehneen ilmoitukset säännönmukaisesti kerrotulla tavalla. Ilmoitusvelvollinen on kuitenkin ainakin yhdessä tapauksessa paljastanut ilmoituksen tekemisen sen kohteelle, sillä ilmoitusvelvollinen oli tekstiviestitse pyytänyt asiakkaan henkilötunnusta kertoen tarvitsevänsä sitä epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemistä varten.

6.3 Ilmoitusvelvollisen vastine

Ilmoitusvelvollinen ei ole nimenomaisesti lausunut vastineessaan selonottovelvollisuudesta tai epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemisestä. Yleisesti ilmoitusvelvollinen toteaa vastineessaan, ettei puutteellisilla menettelyillä ole pyritty saamaan taloudellista etuja, ja sittemmin yhtiön menettelytapoja on täsmennetty.

6.4 Johtopäätökset

Ilmoitusvelvollisella on ollut rahanpesulain 3 luvun 4 §:n 3 momentin mukainen velvollisuus kiinnittää huomiota epätavallisiin liiketoimiin ja tarvittaessa selvittää liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä. Lisäksi ilmoitusvelvollisella on ollut rahanpesulain 4 luvun 1 §:n 1

momentin mukainen velvollisuus tehdä epäilyttävää liiketoimea koskeva ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle. Ilmoitusvelvollisella on ollut myös rahanpesulain 4 luvun 4 §:n 1 momentin mukainen salassapitovelvollisuus koskien sanotun ilmoituksen tekemistä tai selvittelyä.

Ilmoitusvelvollisella ei ole ollut olemassa ainakaan aluehallintovirastolle osoitettavissa olevia menettelytapoja sille ostettaviksi tarjottujen esineiden varojen alkuperän selvittämisestä. Varojen alkuperäselvityksen tarkoituksena on käytettävissä olevin keinoin varmistua siitä, ettei ilmoitusvelvollista voida käyttää hyväksi rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Nyt ilmoitusvelvollinen ei voinut osoittaa, että se olisi suorittanut minkäänlaisia toimia varojen alkuperän selvittämiseksi. Siten aluehallintovirasto katsoo ilmoitusvelvollisen laiminlyöneen rahanpesulain 3 luvun 4 §:n mukaista selonottovelvollisuuttaan.

Selonottovelvollisuuden laiminlyöminen moitittavuutta pienentää kuitenkin merkittävästi se, että ilmoitusvelvollinen on säännönmukaisesti tehnyt kynnsarvon ylittäneistä liiketoimista ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta. Aluehallintovirasto ottaa tämän seikan huomioon osana ilmoitusvelvollisen menettelyn laadun arviointia hallinnollista seuraamusta määrättäessä.

Vaikka ilmoitusvelvollisen voidaan katsoa täyttäneen rahanpesulain 4 luvun 1 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuutensa asianmukaisesti, aluehallintovirasto katsoo ilmoitusvelvollisen rikko-
neen rahanpesulain 4 luvun 4 §:n mukaista epäilyttäviä liiketoimia koskevaa salassapitovel-
vollisuuttaan ainakin yhdessä tapauksessa. Rahanpesulain 4 luvun 4 §:n 1 momentin mu-
kainen salassapitovelvollisuus on sillä tavoin ehdoton, ettei ilmoitusvelvollinen saa paljastaa
ilmoituksen tekemistä sen kohteelle edes silloin, kun ilmoitus tehdään poikkeuksellisesta lii-
ketoimesta niin sanotusti varmuuden vuoksi, eikä siksi, että ilmoitusvelvollinen todellisuu-
dessa epäilisi, että liiketoimeen liittyisi rikollista alkuperää olevaa varallisuutta.

Edellä kuvatuilla perusteilla aluehallintovirasto katsoo ilmoitusvelvollisen laiminlyöneen ra-
hanpesulain 3 luvun 4 §:ää selonottovelvollisuudesta sekä 4 luvun 4 §:ää salassapitovelvol-
lisuudesta.

7 Työntekijöiden kouluttamista sekä sisäisiä toimintaohjeita koskevat puutteet

7.1 Sovellettavat säännökset

ResL 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusvelvollisen on huolehdittava, että sen työn-
tekijät saavat koulutuksen rahanpesulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräys-
ten noudattamisen varmistamiseksi.

ResL:n 9 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan ilmoitusvelvollisella tulee lisäksi olla omaan toi-
mintaansa soveltuvia toimintaohjeita asiakkaiden tuntemista koskevista menettelyistä sekä
rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvästä asiakasta koskevien tietojen
hankkimisesta, jatkuvasta seurannasta ja selonottovelvollisuudesta sekä ilmoitusvelvollisuu-
den noudattamisesta.

7.2 Tarkastushavainnot

Ilmoitusvelvollinen ei ollut järjestänyt työntekijöilleen rahanpesulaissa tarkoitettua koulu-
tusta ennen aluehallintoviraston lähettämän tarkastusilmoituksen vastaanottamista.

Ilmoitusvelvollinen oli ryhtynyt täyttämään koulutusvelvoitettaan välittömästi tarkastusilmoituksen saamisen jälkeen.

Tarkastushetkellä ilmoitusvelvollisella ei myöskään ollut olemassa kirjallisia omaan toimintaan soveltuvia toimintaohjeita, vaan kirjalliset menettelyohjeet laadittiin vasta tarkastusilmoituksen vastaanottamisen jälkeen. Tätä ennen yrityksen noudattamat menettelytavat ovat perustuneet ainoastaan suullisiin ohjeisiin ja käytäntöihin.

7.3 Ilmoitusvelvollisen vastine

Ilmoitusvelvollinen on vastineessaan kertonut täsmentäneensä menettelyjä ja niiden valvontaa, sekä huomioineensa henkilöstön jatkuvan kouluttamisen.

7.4 Johtopäätökset

Ilmoitusvelvollisella on ollut rahanpesulain 9 luvun 1 §:n mukainen velvollisuus järjestää työntekijöiden koulutus sekä laatia toimintaohjeet. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että ilmoitusvelvollisen palveluksessa olevat työntekijät tuntevat rahanpesulain velvoitteet, tunnistaisivat mahdollisesti rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen liittyviä järjestelyitä ja osaisivat toimia tällaisissa tilanteissa oikein.

Aluehallintovirasto katsoo ilmoitusvelvollisen laiminlyöneen noudattaa asianmukaisesti rahanpesulain 9 luvun 1 §:n velvoitetta työntekijöiden kouluttamisesta ja toimintaohjeiden laatimisesta tarkastusprosessin käynnistämistä edeltävällä ajanjaksolla. Vaikka ilmoitusvelvollinen on sittemmin laatinut toimintaohjeet sekä järjestänyt työntekijöille koulutusta, ei asiaa voida ottaa huomioon hallinnollista seuraamusta määrättäessä, sillä aluehallintovirasto arvioi ilmoitusvelvollisen menettelyä tarkastusprosessin käynnistämistilanteen perusteella.

8 Hallinnollinen seuraamus

8.1 Sovellettavat säännökset

ResL 8 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetylle ilmoitusvelvolliselle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo samassa lainkohdassa yksilöityjä rahanpesulain velvoitteita. Pykälän 3 momentin mukaan rikemaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Pykälän 5 momentin mukaan rikemaksu voidaan määrätä edellyttäen, ettei asia kokonaisuutena arvioiden anna aiheutta ankarampiin toimenpiteisiin.

ResL 8 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan valvontaviranomainen antaa sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulle ilmoitusvelvolliselle julkisen varoituksen, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee muiden kuin ResL 8 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa taikka 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen säännösten vastaisesti.

ResL 8 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetylle ilmoitusvelvolliselle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti laiminlyö tai rikkoo lainkohdassa yksilöityjä rahanpesulain velvoitteita.

ResL 8 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan seuraamusmaksun määrä perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kesto aika sekä tekijän taloudellinen asema. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon menettelyllä saavutettu hyöty tai sillä aiheutettu vahinko, jos ne ovat määritettävissä, tekijän yhteistyö toimivaltaisen valvontaviranomaisen kanssa asian selvittämiseksi sekä aiemmat tämän lain tai sen nojalla annettuihin säännöksiin kohdistuneet rikkomukset ja laiminlyönnit. Pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomaisen oikeushenkilölle määräämä seuraamusmaksu saa olla enintään joko kaksi kertaa niin suuri kuin teolla tai laiminlyönnillä saavutettu hyöty, jos se on määritettävissä, tai miljoona euroa, sen mukaan kumpi on korkeampi. ResL 8 luvun 5 §:n 3 momentin mukaan seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

8.2 Ilmoitusvelvollisen vastine

Hallinnollista seuraamusta määrätessä ilmoitusvelvollinen pyytää huomioimaan sen, että yrityksen toiminnassa on alusta saakka pyritty toimimaan rehellisesti, eikä puutteellisella menettelyllä ole pyritty saamaan mitään taloudellista etua. Ilmoitusvelvollisen mukaan rahanpesulain säännösten osittainen noudattamatta jättäminen johtuu lähinnä siitä, että yhtiön toimintaperiaatteiden noudattamista ei ole riittävästi valvottu, eikä siitä, että säännöksiä ei sinänsä olisi haluttu noudattaa. Yhtiössä on sittemmin täsmennetty sekä menettelyjä että niiden valvontaa.

Ilmoitusvelvollinen pyytää huomioimaan sen, että tarkastelujaksolla kynnysarvon ylittäneitä käteissuorituksia oli vain viisi kappaletta. Käteissuoritusten pienentämiseen on myös pyritty yrityksessä löytämään ratkaisuja. Vastineessa ilmoitusvelvollinen myös kuvaa yrityksen taloudellista asemaa ja siihen liittyviä muutoksia, sukupolvenvaihdosjärjestelyjä sekä niiden kustannusvaikutuksia.

8.3 Hallinnollisen seuraamuksen määräämisen edellytykset

Epäilyttävää liiketoimea koskevaa salassapitovelvollisuutta koskeva rikkomus on rahanpesulain 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetun julkisen varoituksen alainen teko. Kaikki muut aluehallintoviraston yksilöimät laiminlyönnit ovat sekä rahanpesulain 8 luvun 1 §:ssä tarkoitetun rikemaksun että rahanpesulain 8 luvun 3 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun alaisia tekoja.

Havaituista puutteista aluehallintovirasto arvioi asianmukaisen riskiarvion laatimista koskevan laiminlyönnin erityisen moitittavaksi. Tarkastusta edeltävällä ajanjaksolla ilmoitusvelvollinen ei ollut tunnistanut ja arvioinut sen toimintaan tai asiakkaisiin liittyviä riskejä. Ilmoitusvelvollinen ei myöskään ole voinut hyödyntää riskiarviota riskienhallinnan tai asiakkaan tuntemisen prosesseissa, eivätkä sen asiakkaiden tuntemista koskevat menettelyt ole perustuneet rahanpesulain edellyttämään riskiperusteiseen arviointiin.

Myös muilta osin asiakkaan tuntemista koskevissa menettelyissä havaittiin puutteita, joista merkittävimpänä voidaan pitää asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista koskevia laiminlyöntejä. Asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen ovat rahanpesulain keskeisimpiä asiakkaan tuntemiseen liittyviä velvollisuuksia, joiden avulla ilmoitusvelvollinen varmistuu siitä, kenen kanssa se asioi, ja kenen toimeksiannosta ja varoilla liiketoimia tehdään. Tästä syystä ilmoitusvelvollisen tulee täyttää sen asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista koskevat velvoitteet huolellisesti.

Edellä mainittujen velvoitteiden keskeisyyden vuoksi aluehallintovirasto arvioi laiminlyönnit vakaviksi, minkä vuoksi seuraamusmaksun määrääminen on asiassa perusteltua. Kyse on ollut myös pitkäaikaisista laiminlyönneistä, sillä esimerkiksi riskiarviota koskeva laiminlyönti jatkui useita vuosia, aina 6.4.2023 asti. Kaikkia ilmoitusvelvollisen toiminnassa havaittuja puutteita ei ole pidettävä yhtä vakavina tai pitkäaikaisina, ja osaan laiminlyönnteihin liittyy niiden moitittavuutta pienentäviä seikkoja, jotka on selostettu jo aiemmin päätöksen perusteluissa. Aluehallintovirasto ei kuitenkaan määrää lievemmistä laiminlyönneistä erillistä rikemaksua, vaan aluehallintovirasto määrää ilmoitusvelvolliselle yhteisen seuraamusmaksun, jossa on huomioitu tarpeellisilta osin kaikki sen toiminnassa havaitut puutteet salassapito-velvoitteen rikkomista lukuun ottamatta.

Edellä esitetyin perustein aluehallintovirasto määrää rahanpesulain 8 luvun 3 §:n 1 momentin 1, 1a, 2, 4, 9, 9 c ja 12 kohdan nojalla Suomen Arvo-Ostot Oy:lle seuraamusmaksun sen johdosta, että ilmoitusvelvollinen on huolimattomuudesta laiminlyönyt osin vakavasti seuraavia säännöksiä:

1. ResL:n 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua velvoitetta laatia ja päivittää riskiarvio, sekä ResL 3 luvun 1 §:ää yksilöitä ja arvioida rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä;
2. ResL:n 3 luvun 2 §:ää siltä osin, kun asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista koskevissa menettelyissä havaittiin puutteita;
3. ResL:n 3 luvun 4 §:ää siltä osin, kun ilmoitusvelvollinen ei ollut selvittänyt liiketoimeen liittyvien varojen alkuperää;
4. ResL:n 3 luvun 13 §:ää, kun ilmoitusvelvollisella ei ollut olemassa asianmukaisia riskiperusteiseen arviointiin pohjautuvia menettelyjä asiakkaan poliittisen vaikutusvallan toteamiseksi;
5. ResL:n 3 luvun 16 §:ää siltä osin, kun ilmoitusvelvollisella ei ollut olemassa menettelytapoja pakotteiden noudattamisen varmistamiseksi; sekä
6. ResL:n 9 luvun 1 §:ää siltä osin, kun ilmoitusvelvollinen ei ollut huolehtinut riittävästi työntekijöidensä koulutusvelvollisuuden täyttymisestä ja ilmoitusvelvollisella ei ole ollut toimintaohjeita.

Lisäksi aluehallintovirasto antaa ilmoitusvelvolliselle rahanpesulain 8 luvun 2 §:n 1 momentin tarkoittaman julkisen varoituksen siksi, että ilmoitusvelvollinen on tahallaan tai huolimattomuudesta paljastanut epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemisen ilmoituksen kohteelle.

8.4 Seuraamusmaksun määrä

Seuraamusmaksun määrä perustuu rahanpesulain 8 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kokonaisarviointiin. Koska laiminlyönneillä saavutettu hyöty ei ole määriteltävissä, rahanpesulain 8 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan seuraamusmaksun suuruus saa olla enintään miljoona euroa.

Aluehallintovirasto on seuraamusmaksun määrää koskevassa kokonaisarviossa ottanut huomioon ilmoitusvelvollisen menettelyn laadun, laajuuden ja kestoajan. Ilmoitusvelvollinen on toiminnassaan laiminlyönyt vakavasti velvollisuutta laatia riskiarvio sekä tunnistaa asiakas ja todentaa tämän henkilöllisyys. Laiminlyönnit ovat jatkuneet useita vuosia ilmoitusvelvollisen toiminnassa, ainakin tarkastushetkeen saakka. Esimerkiksi ilmoitusvelvollisen riskiarvion olisi tullut olla valmiina jo 31.12.2017.

Vaikka ilmoitusvelvollisen asiakkaan tuntemista koskevat laiminlyönnit ovat koskeneet kaikkia sen kynnysarvon ylittäviä käteisasiakkaita, aluehallintovirasto on huomionnut asian arvioinnissa käteisasiakkaiden erittäin pienen lukumäärän. Ajanjaksolla 1.1.2021-27.3.2023 ilmoitusvelvollisella on ollut vain viisi rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvaa asiakasta. Kaikki asiakkaat ovat olleet suomalaisia yksityishenkilöitä, jotka ovat myyneet jalometalleja ilmoitusvelvolliselle, joka puolestaan on maksanut ne asiakkaalle käteisellä. Tarkastelun kohteena olleiden liiketoimien arvo on ollut yhteensä noin 125 000 euroa. Kynnysarvon ylittäneistä ilmoituksista on tehty säännönmukaisesti ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle, jonka vuoksi havaituista laiminlyönneistä huolimatta ilmoitusvelvollisen toiminnan voidaan katsoa edistäneen rahanpesulain keskeisen tarkoituksen (rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen paljastamisen ja selvittämisen) toteutumista.

Aluehallintovirasto on seuraamusmaksun määrää koskevassa kokonaisarviossa ottanut huomioon myös ilmoitusvelvollisen yhteistyön aluehallintoviraston kanssa, mikä on ollut hyvää sekä tarkastuksen kestäessä että hallinnollista seuraamusta koskevan asian ollessa vireillä. Ilmoitusvelvollinen on tarkastuksella tuonut oma-aloitteisesti esiin myös sellaisia sille epäedullisia seikkoja, jotka eivät olisi muutoin tarkastuksella tulleet esiin. Esimerkkinä tästä voidaan mainita ilmoitusvelvollisen esittämä tekstiviesti, jossa se on paljastanut epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemisen ilmoituksen kohteena ollelle asiakkaalle.

Lisäksi aluehallintovirasto on ottanut asian arvioinnissa huomioon sen, ettei aluehallintovirasto ole aiemmin kohdistanut ilmoitusvelvolliseen rahanpesulain noudattamista koskevaa valvontaa, eikä sillä ole aiempia rikkomuksia tai laiminlyöntejä.

Aluehallintovirasto pitää seuraamusmaksun mitoittamisen lähtökohtana ilmoitusvelvollisen vakavimpia laiminlyöntejä, eli riskiarvion laatimatta jättämistä ja asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista koskevia laiminlyöntejä. Ilmoitusvelvollisen muut seuraamusmaksun alaiset rahanpesulain laiminlyönnit on otettu huomioon seuraamusmaksun määrää korottavina tekijöinä huomioiden kuitenkin laiminlyöntien osittainen keskinäinen yhteys.

Oikeudenmukaista seuraamusmaksua mitatessaan aluehallintovirasto on huomionnut ilmoitusvelvollisen taloudellisen aseman. Viimeksi päättyneellä tilikaudella 2024 ilmoitusvelvollisen kokonaisliikevaihto oli 8 490 000 euroa, ja saadun selvityksen mukaan tästä Suomen toiminnan osuus on ollut 4 600 000 euroa. Tilikauden tulos on ollut 856 000 euroa. Lisäksi aluehallintovirasto on ottanut huomioon sen, että rahanpesulakia on tarkasteluajanjakson aikana sovellettu vain hyvin pieneen osaan ilmoitusvelvollisen kokonaisliiketoiminnasta sekä euromääräisesti että liiketoimien lukumäärään suhteutettuna. Tästä syystä oikeudenmukaisen seuraamusmaksun määräksi on arvioitu vain murto-osa siitä, mitä vastaavankokoiselle yritykselle tavallisesti sen koko liiketoimintaa koskevista puutteista olisi määrätty.

Suorittamansa kokonaisarvioinnin perusteella aluehallintovirasto määrää Suomen Arvo-Ostot Oy:lle seitsemän tuhannen viidensadan (7 500) euron suuruisen seuraamusmaksun päätöksessä todetuista rahanpesulain velvoitteiden laiminlyönneistä.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus.

Rahanpesulain 8 luvun 8 §:n mukaisesti seuraamusmaksupäätös julkistetaan

aluehallintoviraston tai 1.1.2026 lukien Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla.

Sovellettavat säännökset

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017) 1 luku 2 §, 2 luku 3 §, 3 luku 1, 2, 3, 4, 13 ja 16 §, 4 luku 1 ja 4 §, 7 luku 1 §, 8 luku 1, 2, 3 ja 5 §, 8 luku 8 § sekä 9 luku 1 §.

Hallintolaki (434/2003) 34 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Muutoksenhakuohje on liitteenä.

Päätöstä seuraamusmaksun määrittämisestä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Lisätietoja

Ylitarkastaja Raisa Badiali
p. 0295 016 624
raisa.badiali@avi.fi

Liitteet

Valitusosoitus (Liite 1)
Maksuosoitus (Liite 2)

Jakelu

Suomen Arvo-Ostot Oy

Elinkeinovalvontayksikön päällikkö Ilkka Heikkilä
Ylitarkastaja Raisa Badiali

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Tämä asiakirja ESAVI/2407/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
ESAVI/2407/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Badiali Raisa 25.11.2025 13:43

Ratkaisija Heikkilä Ilkka 25.11.2025 14:05